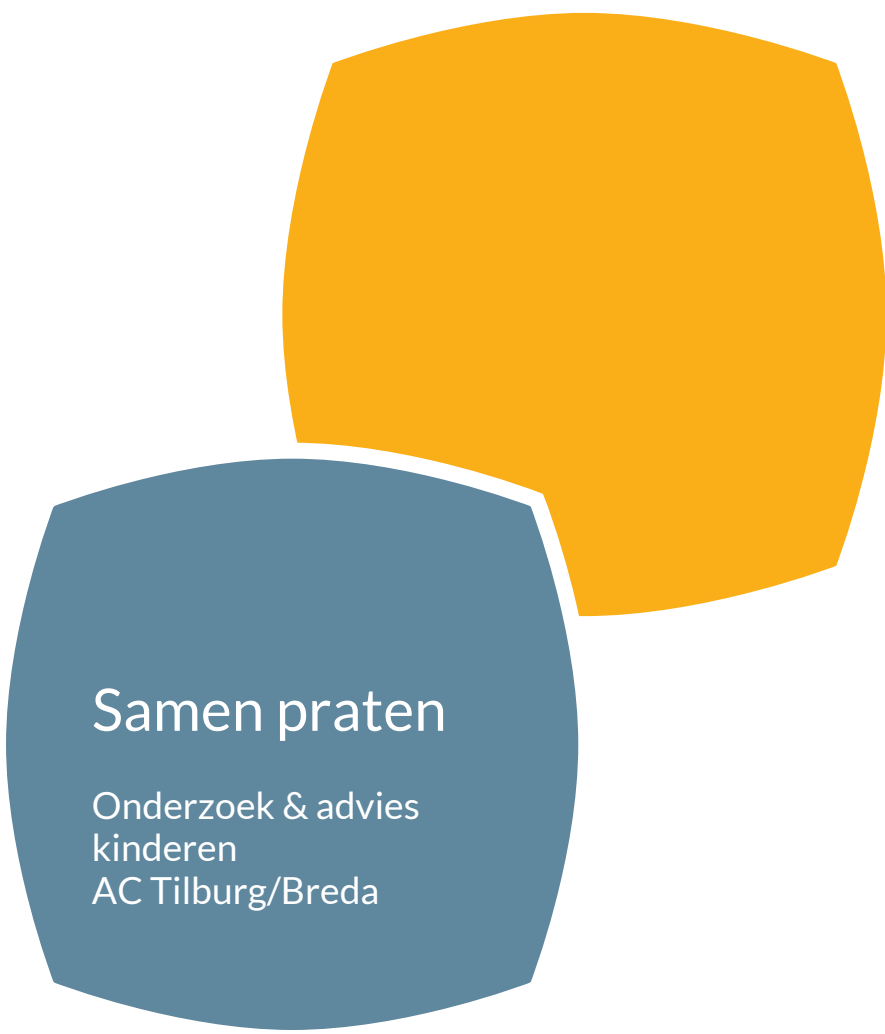

Samen praten

Onderzoek & advies
kinderen
AC Tilburg/Breda

Libra

REVALIDATIE
AUDIOLOGIE

Als het leven een nieuwe balans vraagt

Dit is een folder ter bevordering van de spraak- en taalontwikkeling bij kinderen. Niet bij alle kinderen komt het praten even makkelijk en vlug op gang. Bij het ene kind gaat het sneller dan bij het andere kind. Soms is wat extra aandacht nodig voor het praten. In deze folder wordt eerst ingegaan op de normale ontwikkeling van de spraak en taal. Vervolgens worden er praktische suggesties en activiteiten gegeven om de taal te stimuleren.

De normale spraak- en taalontwikkeling

Vanaf de geboorte gebruikt een baby zijn stem om te huilen. Na een aantal weken komen de eerste echte geluidjes: het brabbelen. Het brabbelen gaat bij alle kinderen over de hele wereld in eerste instantie hetzelfde. Zo oefenen ze lippen, tong en andere mondspieren voor het spreken.

Rond de **negen maanden** begint het brabbelen meer te lijken op de taal die in de omgeving van het kind gesproken wordt. Intonatie en klankpatronen worden nu herkenbaar, maar het zijn nog geen verstaanbare woorden.

Na de **eerste verjaardag** worden bij de meeste kinderen de eerste woorden gehoord. In die periode is het imiteren (na-zeggen van wat ze horen) heel belangrijk voor de spraak- en taalontwikkeling van kinderen. De woorden hoeven dan nog niet te klinken zoals wij ze uitspreken. De eerste woordjes kunnen verschillende betekenissen hebben.

Bijvoorbeeld:

/poe/ = ik zie de poes

/poe!/ = dat heeft de poes gedaan!

/poe?/ = waar is de poes?

Rond het **tweede jaar** gaat het kind in tweewoordzinnen spreken (bijvoorbeeld: /papa mee/).

Tussen de **2½ en 5 jaar** gaat het kind in drie- en meer-woordzinnen spreken. De zinnen worden steeds langer en uitgebreider van vorm. In deze periode leert het kind veel over de spraak en taal. Zo neemt de woordenschat fors toe en leert het kind de regels voor meervouden, werkwoordsvormen en verkleinwoorden.

Voorwaarden voor een normaal verloop van de spraak- en taalontwikkeling

1. Een goed gehoor: hiermee leert het kind luisteren.
2. Een goede beheersing van de spraakspieren: dit is om klanken goed te kunnen uitspreken.
3. Voldoende algehele ontwikkeling: omdat een kind de regels van de taal moet leren.
4. Een goed aanbod van taal uit de omgeving: zo leert het kind alle regels van de taal en spraak.
5. Een goede bouw van het spraakorgaan: geen afwijkingen aan keel, neus en mond.

Algemene tips voor de omgang met uw kind

- Praat in korte, eenvoudige zinnen, ook al kan uw kind alleen nog maar klanken of woorden maken.
- Praat in het hier en nu.
- Begeleid zoveel mogelijk handelingen van uzelf of uw kind met taal.
- Praat over:
 - de dingen die het kind doet,
 - de dingen die u zelf doet,
 - de dingen die u samen ziet.

- Maak uw kind attent op zijn omgeving.
- Praat niet te vlug en neem de kindertaal niet over.
- Neem tijd om naar uw kind te luisteren, maar dwing het niet tot spreken als het daar op een bepaald moment geen zin in heeft.
- Corrigeer niet rechtstreeks als uw kind iets verkeerd uitspreekt, maar laat in een andere zin horen hoe het wél moet.
- Geef de moed niet op en blijf tegen uw kind praten.

Voorlezen

Voorlezen en plaatjes kijken zijn bij de spraak- en taalontwikkeling belangrijke hulpmiddelen. Het kind leert dan nieuwe woorden en situaties kennen en leert hoe alles uitgesproken moet worden.

Lees als het even kan iedere dag voor. Het hoeft niet lang; 5 tot 10 minuten is genoeg.

Het is belangrijk, dat het boek een kort, eenvoudig verhaal heeft met veel duidelijke plaatjes. Wijs tijdens het voorlezen de plaatjes aan die bij het verhaal passen. Zo leert het kind makkelijker het verhaaltje te begrijpen. Vaak hetzelfde boek lezen is leerzaam en leuk. Het kind leert het boek kennen en het weet wat er gaat komen, zodat de kans groot is dat het zelf de zinnen gaat afmaken, meepraten of nazeggen.

Maar bedenk ook hier: **dring niet aan!** Als een kind niet geïnteresseerd is, heeft het geen zin. Probeer het echter op een later tijdstip nog eens.

Voor de **allerkleinsten** zijn boeken met veel plaatjes en weinig tekst heel geschikt.

Kinderen vanaf ongeveer **4 jaar** begrijpen boeken met een iets langer en ingewikkelder verhaaltje, maar de plaatjes blijven erg belangrijk.

Voor kinderen vanaf ongeveer **6 jaar** kunnen boeken met minder plaatjes voorgelezen worden. Omdat deze kinderen al meer woorden kennen, begrijpen zij verhalen met minder tekeningen. Boeken met sprookjes sluiten goed aan bij de fantasiewereld van het kind.

Voorbeelden van boeken

Voor de allerkleinsten

Dick Bruna: 'Mijn speelgoed'

Dick Bruna: 'Op de Boerderij'

Eric Hill: 'Waar is Dribbel?'

Eric Hill: 'Fien en Milo reeks'

Eric Carle: 'Rupsje Nooitgenoeg'

Eric Carle: 'Wil jij mijn vriendje zijn?'

Tip website: www.kimio.nl. Kijk bij tips en links, hier staan lees- en speelbrieven met voorleestips.

Vanaf ongeveer 4 jaar

Arnold Lobel: 'Alle verhalen van kikker en pad'

Mieke van Hooft: 'Het grote boek van Sebastiaan'

Martin Waddell: 'Welterusten... Kleine Beer'

Martin Waddell: 'Ga je mee, Kleine Beer?'

Ingrid Schubert & Dieter Schubert: 'Woeste Willem'

Annie M.G. Schmidt: 'Pluk van de Petteflet'

Annie M.G. Schmidt: 'Jip en Janneke'

Dagmar Stam: 'Bas, ga je mee?'

Tip cd-rom: 'Bas gaat digi-TAAL'

Vanaf ongeveer 6 jaar

Hanna Kraan: 'Verhalen van de boze heks'

Roald Dahl: 'De Reuzenkrokodil'

A.A. Milne: 'Winnie de Poeh'

Valerie Thomas: 'Hennie de heks in de sneeuw'

Spelletjes

Samen spelletjes doen is een manier om het praten bij het kind te stimuleren. Het is voor het kind een leuke en opvallende manier om taal te leren. Spelletjes die ontstaan uit **dagelijkse bezigheden** (met echte voorwerpen) zijn heel geschikt om van te leren. Voorbeelden van deze spelletjes zijn:

- **Kiekeboe.** Bij dit spel worden de handen voor de ogen gehouden en als de handen dan verdwijnen, wordt 'kiekeboe' gezegd. Door de handen voor de ogen te houden gaat het kind op een gegeven moment zelf aangeven wanneer het spelletje gespeeld moet worden. Met name jonge kinderen vinden het verstoppelletje Kiekeboe leuk.
- **Winkeltje spelen.** Leg een aantal voor het kind bekende voorwerpen op tafel en vraag het kind één van die dingen uit de 'winkel' voor je te halen. Het kind leert zo de taal te begrijpen. Later worden de rollen omgedraaid, zodat het kind de namen van de voorwerpen ook zelf moet proberen te benoemen.
- **Boerderijfiguren.** De dieren van de boerderij kunt u van alles laten beleven. Begeleid dit spel van u en uw kind met taal.

Een andere manier om het praten te stimuleren is het spelen van gezelschapsspelletjes. Spelletjes als 'lotto', 'kleurendomino', 'memory' en 'ik zie, ik zie wat jij niet ziet', helpen bij het spelenderwijs leren van nieuwe woorden en begrippen. Bij jonge kinderen is het niet nodig de echte spelregels te volgen. Er kunnen dan vragen aan het kind gesteld worden als: "Wat is dit?", "Wat kun je ermee doen?".

Voorbeelden:

- Nijntje Lotto, Dikkie Dik Lotto, Ravensburger
- Dick Bruna Domino, Ravensburger
- Jonge dieren memory, Teletubby memory, Ravensburger

Liedjes & versjes

Door het zingen van liedjes en het lezen van versjes ontwikkelen kinderen op een speelse manier hun gevoel voor taal en muziek.

Versje met de vingers

Tien kleine kaboutertjes
Die lopen heen en weer 1),
Tien kleine kaboutertjes
Die zien elkaar steeds weer 2),
Tien kleine kaboutertjes
Die dansen in het rond,
Tien kleine kaboutertjes
Die houden stil hun mond,
Tien kleine kaboutertjes zeg!
Allemaal weg 3).

- 1) Tien vingers rond laten lopen.
- 2) De twee handen komen bij elkaar.
- 3) De handen verdwijnen.

Rijmversje: *)

Een kippetje en een klein kuikentje,
die liepen uit het hok,
piep piep, zei het kleine kuikentje,
en de kip zei (...)

*) Uw kind vult het laatste woord in!

Voorbeelden van boeken

Hermien Yzerman: 'Spelen met de vingers'

Ivo de Wijs: 'Dat rijmt'

Hannie Kapteyn: 'Handstandjes'

Joke Linders & Toin Duijx: 'Liedjes met een hoepeltje erom'

In deze folder zijn een aantal ideeën aangedragen die kunnen bijdragen aan de spraak- en taalontwikkeling van het kind. U komt zelf vast op meerdere ideeën die uw kind aanspreken, elk kind is verschillend en het kan dus best zijn dat uw kind bijvoorbeeld spelletjes doen niet leuk vindt. U kent uw kind het beste en kunt proberen te zoeken naar een manier om met taal bezig te zijn, waar u en uw kind plezier in hebben!

Aanbevolen literatuur

S.M. Goorhuis-Brouwer: 'Taalontwikkeling en taalstimulering bij peuters en kleuters'

J. Pepper & Elain Weitzman: 'Praten doe je met z'n tweeën'

Websites

www.kindentaal.nl

www.oudersonline.nl/themapaginas

Meer informatie

Deze folder is een aanvulling op de mondelinge informatie van uw behandelaar. Heeft u nog vragen of mist u informatie? Neem dan contact op met uw behandelaar of kijk op onze website www.libranet.nl.

Aan deze folder kunnen geen rechten worden ontleend.

Aantekeningen:

Aantekeningen:

Libra

REVALIDATIE
AUDIOLOGIE

LIBRA AUDIOLOGIE

Torenallee 20
5617 BC Eindhoven

Dr. Deelenlaan 15
5042 AD Tilburg

Hoge Mosten 56
4822 NH Breda

www.libranet.nl

088 313 20 00

